Alecu Russo

Cântarea României

ALECU RUSSO

Cântarea României

1850

Dacă dușmanul vostru va cere legăminte rușinoase de la voi, atuncea mai bine muriți prin sabia lui, decât să fiți privitori împilării și ticăloșiei țării voastre. Domnul părinților voștri însă se va îndura de lacrimile slugilor sale și va ridica dintre voi pe cineva, care va așeza iarăși pe urmașii voștri în volnicia și puterea de mai înainte.
(Cronică moldovenească)

1

Domnul Dumnezeul părinților noștri înduratu-s-a de lacrimile tale, norod nemângâiat, înduratu-s-a de durerea plămânilor tale, țara mea?… Nu ești îndestul de smerită, îndestul de sfâșiată? Văduvă de feciorii cei viteji, plângi fără încetare pe mormintele lor, precum plâng și jelesc femeile despletite pe sicriul mut al soților!

2

Neamurile auziră țipătul chinuirii tale; pământul se mișcă. Dumnezeu numai să nu-l fi auzit?… Răzbunătorul prevestit nu s-a născut oare?

3

Care e mai mândră decât tine între toate țările semănate de Domnul pe pământ? care alta se împodobește în zilele de vară cu flori mai frumoase, cu grâne mai bogate?

4

Verzi sunt dealurile tale, frumoase pădurile și dumbrăvile spânzurate de coastele dealurilor, limpede și senin cerul tău; munții se înalță trufași în văzduh; râurile, ca brâie pestrițe, ocolesc câmpurile; nopțile tale încântă auzul, ziua farmecă văzutul… Pentru ce zâmbetul tău e așa de amar, mândra mea țară?…

5

Pe câmpiile Tenechiei răsărit-au florile?… Nu au răsărit florile, sunt turmele multe și frumoase ce pasc văile tale; soarele înrodește brazda; mâna

Domnului te-a bucurat cu bunuri felurite, cu pomete și cu flori, cu avuție și cu frumusețe… Pentru ce gemi și țipi, țară bogată?…

6

Dunărea bătrână, biruită de părinții tăi, îți sărută poala și îți aduce avuții din ținuturile de unde soarele răsare și de unde soarele apune; vulturul din văzduh caută la tine ca la pământul său de naștere; râurile cele frumoase și spumegoase, pâraiele cele repezi și sălbatice caută neîncetat lauda ta… O, țară falnică ca niciuna, pentru ce fața ți-e îmbrobodită?

7

Nu ești frumoasă, nu ești înavuțită?… N-ai feciori mulți care te iubesc? N-ai cartea de vitejie a trecutului și viitorul înaintea ta… pentru ce curg lacrimile tale?…

8

Pentru ce tresari? trupul ți se topește de slăbiciune, și inima ți se frământă cu iuțeală… citit-ai oare în cartea ursitei?… Aerul mișcă tulburat… vântul dogorăște… Îngerul pieirii arătatu-ți-s-a? Nopțile tale sunt reci, visurile tulburate ca valurile mării bătute de furtună… ce-ți prevestesc?

9

Privește, de la miazăzi la miazănoapte, popoarele își ridică capul… gândirea se ivește luminoasă pe deasupra întunericului… Gândirea, duhul dumnezeiesc ce zidește, și credința ce dă viață… lumea veche se prăvălește, și pe ale ei dărâmături slobozenia se înalță… Deșteaptă-te!

10

Mucenicii sângelui tău n-au zis oare: "și Domnul va scula pe unul dintre voi, care va așeza pe urmașii voștri iarăși în volnicia și puterea lor?…" Uitat-ai sângele ce curge prin vinele feciorilor tăi?… Mult erai mândră odinioară, când strigai "ura" în bătăi?… pieptul tău era tare ca de oțel, paloșul se tocea pe dânsul… soarele se întuneca de norii de pulbere ce ridicau războinicii tăi.

11

Poporul tău era îndrăzneț ca vulturul, războinic și trufaș ca taurul neînjugat… Rămasu-ți-a oare numai umbra puterii și aducerea-aminte a vitejiei tale?…

12

Cum a slăbit pieptul tău de oțel?… mâna ta cea tare cade de oboseală… și moleșirea a intrat în lăcașul voinicilor!.

13

În vremea veche… de demult, demult… cerul era limpede… soarele strălucea ca un fecior tânăr… câmpii frumoase, împrejurate de munți verzi, se întindeau mai mult decât putea prinde ochiul… păduri tinere umbreau dealurile… turmele s-auzeau mugind de departe… și armăsarii nechezau, jucându-se prin rariște… pe o pajiște verde slobozenia, copilă bălăioară cu cosițe lungi și aurite, se juca cu un arc destins. Ferice de oamenii din câmpie, ferice de cei de la munte!… Era vremea atuncea, când tot omul trăia fără stăpân și umbla mândru, fără să-și plece capul la alt om; când umbra văilor, pământul și aerul cerului erau deschiși tuturora; iar viața se trecea lină ca un vis; și când ajungeau pe om nevoile bătrâneților și moartea, el se ducea, zicând: "mi-am trăit zilele", și era sigur că viața lui se va prelungi în copiii și moștenirea lui…

Dar iată aerul se tulbură… cerul cel limpede se îmbrobodește cu nori întunecoși… un nor de praf învăluie câmpia și ascunde munții… se aud vaiete… dobitoacele se învârtesc, cum se învârtesc în nopțile vijelioase, când lupii urlă în păduri… caii nechează jalnic… mulțime de glasuri se aud strigând… vădesc când primejdie, când nădejde, izbândă, când pierdere, turbare, deznădăjduire; vântul suflă și norul se împrăștie puțin… Doamne, fă-ți milă!… Se vede amestecul unei bătălii!… Cei ce au năvălit sunt îmbrăcați în fier… săgeata alunecă pe pavăză, și paloșul cu două ascuțite taie în carne vie… dar piepturile goale stau împotrivă… se luptă cu furie… se plec sabiei… inimile slăbesc… fug… țara slobodă a pierit!… stați… izbânda-i în mâna Domnului… arcul se întinde din nou… luptătorii se amestecă și se izbesc… piepturile goale de pavezele… capetele descoperite de coifurile…

Departe pe câmpie se văd arcuri zdrobite, fâșii de steaguri, apoi un coșciug focul jertfei se înalță în văzduh… învinși și învingători cad în genunchi, și la lumina flăcării își dau dreapta și se iau în brațe… fii cu inimă bună… țară binecuvântată… Tu fuseși altarul rudirii crivățului cu pustia, a bărbăției cu mintea, a slobozeniei cu puterea. Din această rudire frământată cu sânge și sfințită prin foc se naște un popor nou.
Astfel povestesc bătrânii.

14

Orașele se întemeiază și se înfrumusețează din nou… oamenii cresc în îndestulare și se înmulțesc ca nisipul mării… pământul se acoperă cu holde aurite… volnicia domnește ca mai înainte, dar nu acea volnicie pruncă, floare plăpândă a pustietății, ci slobozenia cea bărbată și luminoasă, sau puternică și cu rădăcina țeapănă și adânc înfiptă în pământ… sabia, acum nefolositoare, a războinicului stă în coliba sa spânzurată… femeile zâmbesc dulce la pruncii lor… chipul zbârcit al bătrânilor se întinde de bucurie… pacea aduce legea care chizășuiește, iar nu asuprește… legea, rod al slobozeniei… legea care apără pe cel slobod de nedreptate și nu apasă pe sărmanul în folosul bogatului… și multă vreme erau numai oameni fericiți, deși se aflau bogați și mai săraci… căci nelegiuirea nu era cunoscută; și cei bogați, și cei mai tari nu făceau ei singuri legea, după cum le venea lor mai bine, și nu puteau călca dreptul altuia, și junii ziceau, închinându-se către bătrâni: "cinste fie părinților noștri, care s-au luptat vitejește și ne-au lăsat de moștenire moșie și slobozenie".

15

Cel ce nu cunoaște nevoia legii nu cunoaște ce e slobozenia, căci nu poate fi slobozenie fără lege… și acel ce nu se ține de duhul legii se leapădă de slobozenie.

16

Pământ chinuit, te-a iubit legea… când te va ierta Domnul? Da.

17

Slobozenia e îndoită: cea dinlăuntru și cea dinafară… ele sunt surori, una fără alta nu pot trăi… slobozenia dinafară este neatârnarea moșiei, în care naștem și care ne hrănește, moșia de la care tragem numele nostru și dreptul de om, de sub biruirea oricărei alte țări și împărății. Pentru sângele ce ne dă, suntem datori cu sângele nostru. Pentru aceasta au fost bătăliile neamului nostru și a neamurilor, bătăliile cele vestite, scrise cu movile și mănăstiri pe șesuri și pe dealuri. Slobozenia dinlăuntru este legea, icoana dreptății dumnezeiești, legea așezată prin învoirea tuturor și la care toți deopotrivă se supun. Acolo unde nu e lege, nu e nici slobozenie, și acolo unde legea e numai pentru unii și ceilalți sunt scutiți de sub ascultarea ei, slobozenia a pierit… și fericirea e stinsă… căci atuncea asuprirea, nevoile, necazurile și sărăcia izvorăsc în lume: atuncea lumea se împarte în săraci și bogați, în stăpâni și robi, flămânzi și îmbuibați… atuncea lumea stă în cumpănă de pieire… căci dreptatea dumnezeiască e vecinică; ea urăște și blestemă pe omul și pe neamul ce alunecă în calea nedreptății… Străbunii noștri au fost blestemați de Domnul pentru strâmbătățile lor, și blestemul a trecut din neam în neam până în zilele noastre… privegheați asupră-vă ca la candela ce arde, ca nu copiii voștri și copiii copiilor voștri să zică de voi: blestem asupra părinților noștri, care au făcut strâmbătate!… strâmbătatea izvorăște din siluire, din pizmă, din jefuire și din neștiință… legea dreptății e frăția, și ce frăție poate fi între uliu și prada lui, între răpitul și răpitor, între dreptul și nedreptul?… până când mai puteți, voi, cei ce ați călcat dreptatea, grăbiți a intra în calea Domnului, căci va sosi ziua izbândirii, ziua când vrabia se va lupta cu uliul și-l va birui… și într-adevăr, zic vouă, acea zi s-a apropiat.

18

Tot lucrul lasă sămânța sa prin care din nou se naște: din tulpina bătrână și putredă a fagului încolțesc vlăstare tinere și vioae; așa (și) din robie se naște slobozenia, din neorânduială (iese rânduială) … jugul aduce mântuirea, precum furtuna liniștea… Ridică capul, țară bântuită de vijeliile lumii, țară legată de jugul durerii!…

19

Furtuna mântuirii strașnică are să fie… aveți grijă de ziua aceea, și grăbiți-vă a vă îndrepta din vreme. Târziu va fi atunci a plânge și a se căi; căci suferința îndelungată împietrește inima omului și ucide mila și o smulge

dintr-însa… Cei mari și puternici au toate zilele spre a se îngrășa din asupririle creștinilor… Norodul are un ceas numai, un ceas în care își izbândește, și cu acest ceas răscumpără veacuri de chinuri… Deșteptați-vă… că vine groaza… n-ați auzit prin somn țipetele și vaietele megieșilor?… blestemele văduvelor sărace, sudoarea oamenilor aruncată ca pleava, hrana sărmanilor mistuită, moștenirea copiilor răpită, adunate la un loc cresc furtuna omenească și iuțesc răsplata cumplită a dreptății Domnului. Cei ce prin siluire fac nelegiuiri, prin siluire pier… și sabia Domnului e în mâna norodului… și sabia atunci mănâncă carne și nu cruță pe nimene, de la sugătorul până la cel desăvârșit bătrân. Și sângele curge ca un izvor, căci sângele îmbată mintea, ca spirtul și ca vinul… și în acea zi se vor auzi mai multe vaiete de cum s-au auzit de când lumea… și sângele vărsat va cădea peste capul celor ce fac strâmbătate și își spală mâinile, peste capul celor ce zic acum: nu este dreptate dumnezeiască… care precupesc dreptul văduvei și vând cugetul lor și sângele fraților lor.

20

Lumea întreagă are tot o poveste…strâmbătatea care se lăcomește la bunul altuia, și sărmanul care sfarmă funia ce–l strânge; grea e strâmbătatea… și răsplata ei cumplită este!…

21

Și era viața dulce și pacinică… sub aripile slobozeniei legea înflorea… toți fiii țării trăiau în bine, căci unirea și dragostea domneau cu ei… bogatul ajuta pe sărman; sărmanul nu pizmuia pe bogat… fiecare om avea dreptul său și era moștean în țara sa… legea era dreaptă și tare; ea nimicea înlăuntru pe cei cu inima vicleană, și era un zid de apărare de către dușmanul dinafară… fruntea ta, o țară mult dragă, nu se pleca atunci rușinoasă înaintea străinilor, și, când grăiai, glasul tău se auzea de departe… numele străinilor nu te îngrozea și, deși ziceau între ei: "hai să punem în fiare pe feciorii vulturilor și să domnim asupra lor… căci noi suntem tari și mai mulți la număr… și turmele lor vor fi ale noastre… vom necinsti femeile și fetele lor… și vom batjocori perii cărunți ai bătrânilor lor". Dar tu râdeai de laudele sălbaticilor… că vulturii aveau aripi și căngi tari… când cătai la dânșii, ei piereau precum piere un nor de grauri, când vulturul se leagănă prin văzduh… greu era de a răpune feciorii tăi. Fiecare om era

slobod și plătea cât o sută de oameni, căci se lupta pentru dânsul… slobozenia însutește puterea… numai cei mișei și cei răi țin cu străinii și cu apăsătorii…

22

Vântul de la miazănoapte bate cu furie… cerul se întunecă… pământul se cutremură… În patru unghiuri ale lumii se văd înălțându-se stâlpi de flacără învăluită în nouri de fum… se aud armăsarii nechezând, turmele mugind, zgomote de care și o larmă îngrozitoare de glasuri de tot felul; limbile se amestecă și oamenii nu se mai pot înțelege… popoarele se grămădesc și se îndeasă unele peste altele… de-abia urma unora de pe pământ s-a șters, altele au năvălit în locul lor… pare că ziua de-apoi a lumii ar fi sosit… scârșniri de dinți, gemete și țipete de moarte se mai aud… Noroadele dau năvală peste noroade și oamenii peste oameni… pustiirea pășăște înainte și în urma lor… dreptatea stă în jaf… legea în sabie, noaptea cu beznele sale a cotropit omenirea… sângele curge pâraie… focul mistuiește ce scapă din sabie… și moartea seceră pământul… întunericimea se îndeasă și mai mult… tot neamul omenesc se frământă și se struncinează… urgia Domnului… dreptatea dumnezeiască trece pe pământ pustiind!…

23

Viscolul siluirii se întinde și mai mult, și jaful se întocmește… cei mai voinici dintre voinici vor să supuie și pe soții lor, și pe cei mai slabi… sângele curge mereu… sabia domnește în acea vreme… Setea de a stăpâni cuprinde pe oameni… Domnii și boierii neamurilor se ridică ca niște uriași și caută a zdrumica popoarele… o luptă mare și îndelungată se începe între om și om, popor și popor, și între popoare cu căpeteniile lor cele răpitoare… oamenii de război se unesc toți din toate părțile între sine… slobozenia se învinge… pustiirea se întinde peste tot locul.

24

Din această frământare a popoarelor se naște o fiară… Robia.

25

Inima și tăria sufletelor bărbate… temelia dreptului și a slobozeniei nu pier în veci!… în orice inimă rămâne un gând ascuns, un loc unde sămânța bună încolțește… popoarele își pierd sfaturile și rătăcesc din calea dreaptă, sau adorm în durere, dar nu pier.

Lumea răvășită se întocmește iarăși, dar cu încetul și cu durere mare; neamurile trec prin ispite și cercări, până ce intră priceperea într-însele și se înțeleg; așa și fierul numai prin foc se înmlădie, se netezește și se face strălucitor.

26

Se zice în carte, că Domnul pe cei fără de lege, când voiește a-i prăpădi, îi orbește și le insuflă cugete nebune și neînțelepte de mândrie… Domnii și boierii neamurilor ziseră între dânșii: să nu lăsăm popoarele noastre în odihnă, căci odihna deșteaptă gândirea; și gândirea mână la faptă… să ridicăm stavile, să semănăm zavistia și ura, și să insuflăm lăcomia cuprinselor și a prăzilor, și să împingem neamurile unele asupra altora, ca astfel să întindem domnirea și puterea noastră… și neamurile se dușmăniră și se pizmuiră între dânsele, luptându-se mereu ca să slăbească pe cele mai tari, ca să înghită pe cele mai slabe, nu spre folosul lor, ci spre folosul asupritorilor pământului… astfel popoarele se făcură părtașe la nelegiuirile și nedumnezeirea căpeteniilor lor, sleiră sângele și topiră carnea după oasele lor în luptă, până când rănite și sângerate, și dându-și sufletul, cunoscură în sfârșit rătăcirea lor și cum toate limbile pământului sunt surori și fiice iubite ale Domnului… și vremea neînțelegerii trecu!…

27

Neamurile toate s-au cunoscut între sine… limbile toate s-au îmbrățișat… Numai pe tine, țară de jertfă, pământ de sânge și de durere, nu te cunosc… mare ți-a fost fala… dar amară îți este răstignirea… Doamne, depărtează paharul!…

28

În mijlocul viscolului, ce făceai tu, pământ dezmoștenit?… Pământul ce acoperă cenușa strămoșilor era frământat de lavă… vârtejul furtunos învăluia câmpia… talazurile acelui ocean fără margini de neamuri, prăvălindu-se din toate părțile lumii, spinteca cu durere coastele tale…

Mumă fără copii, feciorii tăi, rătăciți în vijelia omenească, pribegeau în toate laturile, ducând cu dânșii numai limba și dorul tău… moșia e cel mai dintâi și cel mai de apoi cuvânt al omului; într-însa se cuprind toate bucuriile… simțirea ei se naște odată cu noi și e nemărginită și vecinică, ca și Dumnezeu. Patria e aducerea-aminte de zilele copilăriei… coliba părintească cu copacul cel mare din pragul ușii, dragostea mamei… plăsmuirile (nevinovate) ale inimii noastre… locul unde am iubit și am fost iubiți… câinele care se juca cu noi, sunetul clopotului bisericii satului ce ne vestește zilele frumoase de sărbătoare… zbieratul turmelor, când se întorceau în amurgul serii de la pășune… fumul vetrei ce ne-a încălzit în leagăn, înălțându-se în aer… barza de pe streașină, ce caută duios pe câmpie… și aerul, care nicăierea nu este mai dulce!…

Și sub cortul pribegiei bătrânii ziceau copiilor: … colo… în vale… colo… departe… unde soarele se vede așa de frumos… unde câmpiile sunt strălucite și pâraiele răcoroase… unde cerul e dulce, unde pământul e roditor și juncile sunt albe… copii, acolo e țara!… și la aceste cuvinte voinicii prindeau armele… pruncii tresăreau în leagăne… femeile cântau patria depărtată și durerea pribegiei… cei slabi se îmbărbătau. Și tu erai mândră atunci, o, țară nemângâiată… feciorii tăi erau un neam bărbat… numele tău era vestit noroadelor… războinicii tăi erau vitejii vitejilor… dragostea moșiei întărea ca o za de oțel latele lor piepturi și brațele lor erau tari… câți căutau la tine te pizmuiau, și dușmanii tăi înșiși îți dau laudă… când din nări sforăind și din ochi scânteind, taurul clătina coarnele, groaza se răspândea în toate laturile…

29

Lupta întărește pe cel slab, și primejdia mărește pe cel tare… tot bunul are nevoile sale. Ghimpul se ascunde sub floare… așa și slobozenia mulți vrăjmași are… pentru că este partea cea mai frumoasă, cea mai roditoare din moștenirea părinească. Nu aurul este bogăția neamurilor, nu neavutul este sărăcia oamenilor. Avuțiile de aur sunt pieritoare, sărăcia harnică e o bogăție ce nu se răpește; munca e bogăție vecinică.

30

Noi, săracii de legi, ca să păstrăm moștenirea aceasta, sau ca să o luăm înapoi, când ni s-a răpit, trebuie: o mare stăruință și priveghere, jertfe

necurmate și o unire strânsă între oamenii din același sânge… astfel ca toți să stea pentru unul, și unul pentru toți.

31

Mai odihnește-te, pământ al luptelor!… precum muncitoriul stă de se răsuflă. Fruntea ta e plină de sudoare și de pulberea bătăliei… mai răsuflă puțin, căci ai dușmani mulți la număr… și soarta ta e o luptă necurmată.

Fost-ai multe veacuri volnică, ca pasărea văzduhului, până când o seminție iubitoare de cuprinderi râvni după patria fecioară a slobozeniei. Vulturul legioanelor zdrobise lumea în ghearele sale… ca să te poată cuprinde în brațe, fu silit a te lua de soție!… seminția pustiei cu seminția ce năvălise peste dânsa s-a amestecat… acum slobozenia mai bărbată are arc și sabie spre apărare… Ascute-ți sabia ca fulgerul și încoardă-ți arcul, o, țara mea!… dușmanul se gătește și tu ești straja lumii… lumea te-a părăsit și s-a sculat asupră-ți: noroadele s-au legat între ele, pentru a te batjocori și a stinge dintre noroade pomenirea ta… o, patria mea, jertfește-te!

32

Grăbește a mai prinde putere… iată, se mai apropie o furtună… De-abia vijelia omenească se mai potoli și o întunericime cât un grăunte se zărește dinspre răsărit… De ce merge mai crește… și ca un nour se îndeasă și se întinde… Cerul se întunecă, viscolul izbucnește… norul se varsă pe pământ ca un râu întărâtat și, ca o mare fără margine, înghite și îneacă tot ce-i iese înainte… Spaima a cuprins toate neamurile… slobozenia și legea popoarelor se zdrumică… potop de sânge este… pământul se umple de dărâmături… războinicii o iau la fugă… voinicii sunt cuprinși de frică… semiluna strălucește.

33

Pentru ce salți, Dunăre bătrână?… un biruitor îndrăzneț venit-a oare, ca în zilele strămoșilor, să calce cu amândouă picioarele pe amândouă malurile tale?… Legioanele înviat-au și mai vin să întemeieze de a doua oară patria?… apele tale se umplu, sar în sus și vâjâie îngrozite… nu… un turban se vede pe mal… armăsarii Anadolului nechează, sărind în două picioare de nerăbdare… pala pustiește țărmul din a dreapta… popoarele de la miazăzi la miazănoapte, de la răsărit la apus plec capul lor sabiei și se

leapădă de legea părinților lor, ca să-și scăpe viața, și cred *Coranului*… Mahomet ia locul lui Hristos… Sabia și *Coranul* duc robia după dânsele…

34

Pe râuri plutesc dărâmăturile palatelor și ale bisericilor… cu sângele se scurge rămășița neatârnării a douăzeci de popoare… Valurile izbesc spumegând valurile, și spuma lor e sângerată. Pe luciul Dunării merge și se întoarce, se afundă și se ridică un iatagan scânteietor… și valul înfiorat azvârle pe țărmurile înspăimântate pe feciorii prorocului… "Allah! — strigă ei… — aicea e pământul făgăduit celor credincioși!…"

35

Dacă dușmanul vostru va cere legăminte rușinoase de la voi, atunci mai bine muriți prin sabia lui decât să fiți privitori împilării și ticăloșiei țării voastre… Domnul părinților voștri însă se va îndura de lacrimile slugilor sale și va ridica dintre voi pe cineva, care va așeza iarăși pe urmașii voștri în volnicia și puterea de mai înainte.

36

Pustiirea se întinde pe câmpii… codrii clocotesc de o fâșâire duioasă… pe coastele dealurilor se văd numai sate arse și turme de femei rătăcind cu pruncii la țâță… o, țara mea! unde sunt acum voinicii tăi cu inima vitează și cu brațul tare?… N-aud ei răcnetul tău… vaietele femeilor… plânsorile copiilor… rugile fecioarelor?… leii făcutu-s-au miei?… Paloșele crunte ruginitu-s-au în mâinile războinicilor tăi?… și femeile ziceau: "vai nouă… vai!… bărbații ș-au prăpădit inima… moștenirea copiilor noștri o să cadă în prada vrăjmașilor… și copiii vor ajunge robii lor… și ei se vor purta cu dânșii, sărmăneii, ca stăpânul cel rău cu câinele său… și vom rămâne de râsul și de batjocura neamurilor…" și mumele ziceau la feciorii lor: "cel ce fuge dinaintea dușmanului este mișel… și mișeii nu sunt din sângele nostru… duceți-vă de muriți mai bine slobozi, decât să trăiți în robie și ocară".

37

Vâjâie crivățul… se clatină pământul… răsună buciumele… oamenii se izbesc cu oameni… zalele cu fierul… piepturile cu oțelul… vitejii cad morți în țărână… sângele desfundă pământul… leșuri plutesc pe râuri… pârjolul se învârtește în toate părțile. Strigările luptătorilor și clăncăirea paloșelor, încrucișându-se, răsună cu huiet… ce te-ai făcut, mare vizir?… Unde-ți sunt voinicii, pașă cu trei tuiuri? Vântul împotrivirii sfărâmă zăbalele armăsarilor tăi… năvala se trase înapoi, spăimântată de piepturile goale ale vitejilor!…

Cine fuge colo în vale cu brâul descins… cu turbanul desfăcut… cu pala zdrobită?… Sultanul cel fălos… Sultanul groaznicul … Fugi… și erai împăratul împăraților… numele tău îngrozea mai mult decât o oștire… Pașii tremurau când te vedeau trecând… Unde sunt cetele cele numeroase, ca și țările tale, ostașii tăi, mai mulți la număr decât stelele cerului? Trăsnetul pică din mâinile tale… numele tău de nebiruit pieri… Fugi… și, în goana fugii, căpitanii tăi nu mai cunosc pe voinicul înfricoșător ce încura armăsarul înaintea bătăliei. Caută în urmă, vezi-ți comorile prădate… haremul pângărit… caii nechezând în câmpie fără călăreți… câte mume te vor blestema, o, sultane Fulgere… credincioșii proorocului zac neîngropați pe câmpuri… Dumnezeu s-a fost îndurat de lacrimile slugilor sale și a ridicat pe acela ce le-a așezat iarăși în volnicia și puterea de mai înainte.

38

Ești frumoasă, ești avuțită… o, țara mea draga… ai copii mulți, care te iubesc… ai cartea de vitejie a trecutului și viitoriul preafrumos înaintea ta… pentru ce curg lacrimile tale?…

39

Tresari, pare că trece pe zare năluca văilor… inima ți se frământă cu iuțeală… citit-ai în cartea ursitei, ori că îngerul pieirii ți s-a năzărit?…

40

Pentru ce stai înmărmurită, o, țară română?… nu-ți mai aduci aminte de zilele cele vechi?… trăsnetul se zdrobea în mâinile celor nebiruiți… turbanul se rostogolea în țărână… străinul fugea ca de moarte, când vedea amenințătorul tău steag, un semn de dreptate, putere și slobozenie… Turcul, cuprins de spaimă, alerga să se ascundă între cadâne în harem… și tătarul, în fuga calului, lua îndărăt drumul pustiei!

41

Sub poalele unui munte se întindea o câmpie mare, și un soare strălucitor lumina acea câmpie… Doi inși se preumblau printr-însa… stau ades în loc… și apoi porneau mai departe… Precum spicurile, în vremea secerii, zac unele peste altele, așa și oase peste oase de morți acopereau pământul… petice sfâșiate și acățate de prăjina lor plecată de-abia se mai mișcau de vântul ce dogorea… un nour de corbi fâlfâia pe deasupra croncăind, vulturi mari se învârtejeau în văzduh, ș-apoi deodată se azvârleau cu iuțeală peste oasele înălbite… nici o locuință nu se zărea în acea vale a morții… ici-colea movile semănate fără rând încrețeau ca niște valuri luciul câmpiei… și pe fiecare din acele movile era câte un semn deosebit… pe una o cruce roșie plecată… pe alta un turban sângerat cu semiluna înfiptă pe dânsul… mai departe, o suliță tătărească sfărâmată… și acolo stau mormane grămădite, după seminții și lege, oasele neamurilor care se întâmpinară pe acest câmp de bătălie… fiecare la un loc, ca un semn de izbândă pomenitoare…

La marginea câmpiei era o pădure, iar din fundul pădurii se auzea o fâșâire neînțeleasă… o plângere ce semăna cu vaietele sufletelor chinuite… Copacii erau împestrițați de frunze felurite, pline de o rouă roșie… și în vârful unui stejar bătrân, un vultur alb fâlfâia și scutura din aripi… și la fiecare din acele mormane, cei doi oameni îngenuncheau și ziceau împreună: "…Falǎ de mărire ție, țara noastră, binecuvântată și cuvântătoare de Dumnezeu… feciorii hunilor s-au încumetat să te supuie… și tu ai fost peștera ciolanelor lor… potopul Asiei a vrut să înghită lumea… și tu ai fost stavila lumii… un neam de viteji a râvnit la turmele tale și la grânele aurite ale holdelor tale… și tu ai legat pe viteji doi câte doi… și ai arat cu dânșii țărâna… și ai semănat cu sângele și cu sudoarea lor Dumbrava Roșie, pădurea sângelui!"

42

Cum de te-ai veștezit, floare a falei și a slobozeniei?… Într-o zi vruseși să te odihnești, ca omul obosit de muncă… și feciorii tăi cei vicleni făcură sfat între dânșii… Cugetul nedreptății și al domniei intra în sufletul lor… și râvniră la armele și avuția fraților lor. Zavistia semăna sământa gâlcevilor și a împerecherilor… feciorii tăi te mușcară la inimă, o, țara mea, și îți făcură rană mare… Străinul puse piciorul pe pieptul tău, ca să te înădușe… și dete

în mâinile voinicilor tăi furca în locul paloșului de odinioară… și tu, mușcată, te lăsași de bunăvoie în mâna celor ce nu putuse a te birui!…

43

În șesurile tale dușmanii corturile și-au întins… mândria numelui tău a căzut, precum cade de pe deal stejarul cel îmbătrânit, și nu-ți lăsară de a răsufla fără numai atâta aer, precât se îndurară ei… Domniile și boieriile tale îngenuncheară înaintea lor.

44

Erai un trup cu viață și ai ajuns umbra morții… războinicii tăi s-au făcut muieri, boierii tăi, robi ai dușmanilor, și steagul tău pieri dintre steagurile neamurilor!…

Pentru ce te frământi oare? îți este dor de vremea veche… vreo rază din fala trecută venit-a să lumineze fruntea ta?… Nu, ci frământarea e de durere!…

45

Mândră și vitează erai în bătălie, o, țară română… Cu greu și cu anevoie era a te birui… Ca să-ți sugă sângele, feciorii tăi cei blestemați te deteră în prada dușmanului. Neamurile ce pizmuiau puterea ta și numele tău cel falnic se legară între ele și ziseră: "Hai să zdrobim acest cuib de volnicie…" Ele te orbiră de ură și de zavistie, puterea ta se toci pilită de trupul tău însuși… uriașii se aruncară asupra trupului tău, și îl tăieră în bucăți și împărțiră între sine, ca pe niște turme, pe feciorii tăi: "și aruncat-au la sorți hainele lui Hristos", zice Psaltirea.

46

Mult mai înainte păgânul zisese: "Ca să zdrobesc acest trup, ce mă îngrozește și când nu se mișcă, să dau drumul asupră-i nemernicilor mei…"; și venetici, lepădați de Domnul, ca un nor de lăcuste, trecură mările și se azvârliră peste tine, o, pământ al grelelor dureri, și supseră sângele măduvei tale! Ei aruncară pe copiii tăi în beznele întunericului… și numele lor pieri cu tine… Erai slobodă… și te puseră în obezi… erai avută… și se îmbuibară de carnea ta, ca niște lupi flămânzi… erai vitează, și înfipseră

mișelia în inima ta… erai vrednică și lăudată… și ajunseși defăimată… erai curată… și te pângăriră cu tâlhăria și nelegiuirea!

47

Sângele feciorilor tăi s-a stricat, și inima lor a putrezit… când erai tare, erau și ei mândri de tine… dar de când s-au amestecat cu cei mișei și cu cei vicleni, s-au făcut și ei vicleni și mișei!…

48

Tu ești ca corabia fără cârmă bătută de furtună… și vâslașii cei răi care și-au însușit (dreptul) de a fi cârmaci te duc dintr-o nevoie într-alta și mai mare, din fărădelege în fărădelege, din păcătuire în păcătuire… că sunt orbi de strâmbătate… Iarba se usucă pe unde călcăm… înțelepciunea noastră e minciuna… isteciunea noastră -- jefuirea… faptele nostre — faptele iadului… și am supus robiei pe frații noștri, am robit clăcii sângele nostru, și am ofilit fruntea ta… stins-am candela cu suflarea noastră de fărădelege… ce vei zice, o, țară de necazuri, Rahilă nemângâiată… când îi grăi?… Ce vei face când va veni ziua dreptății și a curățirii?

49

Jalnic e cântecul tău, romăncă copiliță!… Ce zici? Ienicerii trecut-au Dunărea?… Tătarul pustiitor împrăștie oare spaima de-a lungul țării?… Leahul călăreț venit-a să-și izbândească de războaiele pierdute, și ungurul să-și adune oasele risipite ale ostașilor săi?… Logodnicul cins-a paloșul strămoșesc?… Cântă-ți cântecul…

50

Doina și iar doina!… cântecul meu e versul de moarte al poporului la șezătoarea priveghiului… pământul îi e de lipsă… și aerul îl îneacă… Văzut-am flăcăii scuturându-și pletele… și fruntea lor a se încreți fără de vreme… florile de pe capul copilelor a se veștezi… și poporul căutând în beție uitarea necazurilor… Trist e cântecul în sărbătorile satului: "Birul îi greu, podvoada e grea!…" Bătrânii își ascund ochii plini de lacrimi, bărbații stau obidiți… cântecele se sfârșesc în blestemuri… și copiii căinează nașterea lor. Poporul e stâlpul țării… fiecare părticică de pământ e vopsită

cu sângele lui… și într-o zi ni s-a zis: "Muncește, române, de dimineață până în seară… și rodul muncii nu va fi al tău!… tatăl tău ți-a lăsat moștenire o țarină și arme… și nu te vei bucura de dânsele… și tu vei trăi vecinic robind… trupul și sufletul tău vor fi străini pe pământul înrodit de tine… vei plăti aerul ce răsufli… vei plăti soarele ce te încălzește, și locul unde zac oasele mamei tale, vei plăti dreptul să crești vaca ce hrănește pe copiii tăi, și boul ce-ți ajută la muncă… trupul tău se va gârbovi sub bătaie, și partea ta în lume va fi ocara!" Veneticii zisu-ne-au în limba lor: "Al nostru e pământul și acei ce locuiesc pe dânsul… ale noastre câmpurile… ale noastre dealurile… ale noastre cotunele, satele și târgurile, colibele și curțile, toată mișcarea și toată suflarea… Tu ai fost puternic și viteaz în luptă… dar puterile tale s-au tocit de sărăcie și de stricăciune… și noi am cules rodul vitejiei tale… Vor veni feciori cu mângâieri mincinoase de ți-or povesti că ești și tu un popor… Noi suntem păstorii… Tu ești turma chinurilor…" Toți își bat joc de viața, munca și sărăcia ta, și slugile slugilor calcă peste trupul tău… cei ce zic că sunt aleșii tăi cresc în măriri și avuții, și ție-ți este frig, și copiilor tăi le este foame!… Ei fac legi, dar nu pentru dânșii, ci pentru împovărarea ta!… Doina și iar doina!… Suntem pribegi în coliba părintească… și străini în pământul răscumpărat cu sângele nostru!… Dar în câmpie crește, și pe deal iarăși crește o floare pentru popoarele chinuite… Nădejdea!

51

Era odinioară un neam de frați născuți dintr-o mumă și dintr-un tată… și veni acel neam într-o țară lată și mănoasă pe căile cerului de se pomenește și astăzi… Și frații se iubeau între sine și creșteau în avuție și fericire… turme nenumărate, ca stelele, pășteau în câmpii întinse… vecinii și hoții pizmuiau unirea, puterea și bogăția lor, dar le era teamă de dânșii, căci bărbăția lor îi îngrozea… și astfel acești frați trăiau fericiți, și copiii lor în moștenirea cea mare rămasă de la părinții lor… Când vreo nevoie venea dintr-o parte, ei alergau cu toții într-acolo… cădeau cu toții împreună, când vijelia mare îi dobora, dar se ridicau iarăși cu toții împreună și izbândeau… astfel se pleacă și se ridică în timp de viscol vârfurile codrilor.

După ce trăiră într-acest chip vreme multă, nepoții ziseră într-o zi între dânșii: "Pentru ce să mai trăim amestecați unii cu alții, mai bine să împărțim moștenirea părintească, și fiecare să ia partea sa…" Atuncea traseră cu funia și-și împărțiră moșia în mai multe părți: una la miazăzi, alta la apus și alta la

miazănoapte… Săpară șanțuri și puseră râurile și munții hotare între dânșii… și de atuncea frații nu se mai puteau vedea între ei… și vecinii se umplură de bucurie… Nu trecu mult, și fiecare, șezând închis în moșia sa, ajunse că copiii din aceiași părinți uitară de tot unii de alții, și de vorbeau tot o limbă… dar nu se mai înțelegeau… și când unele din ramurile acelui neam se stingeau de pe fața pământului, înecate de vecini, ceilalți frați nu simțeau nici o durere… căci acum erau străini și dușmani între dânșii, și se ridicau cu dușmanii împotriva sângelui lor!…

Și aceste neamuri, care încă se numesc între sine români, în ochii celorlalte popoare sunt numai seminții rătăcite, al cărora izvor s-a stins din ținerea (de) minte a oamenilor!…

52

Domnul Dumnezeul părinților noștri înduratu-s-a de lacrimile tale, țară română?… Nu ești îndestul de smerită, îndestul de chinuită, îndestul de sfâșiată?… Văduvă de feciorii cei viteji plângi fără încetare pe mormintele lor, precum plâng și jelesc femeile despletite pe sicriul mut al soților.

53

Neamurile auziră țipătul chinuirii tale… pământul se mișcă… Dumnezeu numai să nu-l fi auzit?… Răzbunătorul preursit nu s-a născut, oare?

54

Care e mai mândră decât tine între toate țările semănate de Domnul pe pământ? Care alta se împodobește în zilele de vară cu flori mai frumoase, cu grâne mai bogate?

55

Deșteaptă-te, pământ român! Biruește-ți durerea… E vreme să ieși din amorțire, seminție a domnitorilor lumii! Aștepți oare, spre a învia, ca strămoșii să se scoale din morminte?… Într-adevăr ei s-au sculat, și tu nu i-ai văzut… ei au grăit, și tu nu i-ai auzit… Cinge-ți coapsa ta, caută și ascultă… ziua dreptății se apropie… toate popoarele s-au mișcat… căci furtuna mântuirii a început… Vezi! cu cât mai mult pleci capul, cu atâta cei

nelegiuiți își bat joc de tine și sug sângele tău… Din a dreapta și din a stânga piticii și uriașii râvnesc la tine, oricât de slabă și zdrumicată ești.

56

Sfârșitul ispitelor s-a apropiat… căci vremea trece iute… și semne s-au arătat pe cer… Și blestemul a covârșit măsura… oamenii sângiurilor ți-au mistuit inima și plămâiele. Ei înălțară trufia lor pe tâlhărie, avuția lor pe foametea ta… mărirea lor pe zdrențele tale… puterea și strălucirea lor pe sângele ce ai vărsat într-o sută de bătălii, unde părinții lor nu se aflară!… ține minte numele lor, o, țară a grelelor dureri, și numele străinului!

57

Aurică copiliță, cântă frunza verde, cântă floarea câmpului, cântă floarea muntelui, cântă nădejdea… nădejdea e glasul Domnului! Norodul trebuie să se ispășească și să se curețe de păcatele sale, și prin ispitele suferinței numai se curăță noroadele… cele ce am făcut în vremea trecută nu sunt ispite… căci, dacă ne-am luptat și am fost viteji, rodul luptei și al vitejiei ne-au fost volnicia și numele nostru… Ispitele sunt strâmbătatea judecătorilor… despoierea și mișelia, minciuna și lăcomia, zgârcenia și împilarea domnilor și a boierilor… cumpăna nepotrivită a dreptății… uciderea proslăvită… robirea pentru unii și desfrâul pentru alții… toate acele fapte grozave, pentru care s-au cotropit Sodoma și Gomora, orașe și țări urgisite de Domnul Dumnezeu pentru blestemăția lor!… și toate aceste ispite le-ai cercat, pământ român… paharul fărădelegii s-a umplut peste margine și palaturile de strâmbătate se prăvălesc surpate de blestemul norodului! Făptuitorii de tâlhării se spăimântează înșiși de faptele lor!… Domnul și-a întors cu scârbă fața de la dânșii, și îngerii s-au depărtat cu groază de ei… Ești searbădă și slăbănogită… ai suferit toate… o, țară de chinuri!… Ridică-ți capul strivit și caută de vezi… semne s-au arătat pe cer… furtuna mântuirii a început!…

58

Să nu ne scârbim de vremea trecută, când bătrânii povestesc bătăliile cele uriașe și ne arată dărâmăturile cetăților; când ne spune lupta, zgomotul, sângele vărsat și câmpiile acoperite de morți, ciuma și văpaia focului, foametea și războiul; și pe câmpiile pârjolite cetele tătărești târând în fuga

mare, legați de cozile cailor, pe femei, copii și bătrâni!… Era acea vreme a luptei… era viață, bărbăție și putere, vitejie și jertfe… cei ce făceau faptele mari aveau o moșie… și erau umărul drept al moșiei, și ridicau stâlpi de biruințe, și țara era o țară de falā și zidul cel tare al credinței!…

59

Orașele s-au întemeiat din nou, dărâmăturile turnurilor și ale curților nu se mai văd… alte curți și alte turnuri s-au înălțat în locul lor… copiii robiți întorsu-s-au iarăși… dar oamenii sângiurilor nu-ți deteră înapoi volnicia… pământ al grelelor dureri!… și copiilor tăi le-a rămas robia… Pe câmpul de bătaie se văd oameni cu brațele goale, cu piepturile dezvelite, zvârlindu-se peste ascuțitul paloșelor… și în locul oricărui om ce cade, în locul oricărui pept ce se despică, alt piept și alt om se pune în rând… carnea tocește fierul… bătrânii robiți cântă… femeile blestemă pe cei mișei… Dar în orașele cele nouă ale tale, o, țară română, nu se mai aude de vitejie… ci de lăcomie și nedreptate!… Pe câmpiile tale și pe drumuri trec fețe serbede și veștede, fluierând doine dureroase!

60

Viscolul pustiirii a suflat pe acest pământ… sângele părinților în vinele strâmte ale strănepoților a secat!

61

Viforoase erau vremile cele vechi… dar oamenii se nășteau tari!… Pământul era acoperit de dărâmături și de trupuri moarte… dar din acele câmpii ce fumegau de pârjol și de măcel se înălțau strigări de biruințe și de slobozenie… Ticăloșia și moartea sunt și acum… dar unde sunt slobozenia și biruința… și strigările ce se înalță sunt numai ale durerii!… Ce ar fi ajuns pământul acesta dacă strămoșii noștri ar fi dormitat și ei!…

62

Deșteaptă-te, pământ român! biruie-ți durerea; e vremea să ieși din amorțire, seminție a domnitorilor lumii!… Aștepți oare, spre a învia, ca strămoșii să se scoale din morminte?… Într-adevăr, într-adevăr ei s-au sculat, și tu nu i-ai văzut… Ei au grăit, și tu nu i-ai auzit… Cinge-ți coapsa

ta, caută și ascultă… Ziua dreptății se apropie… toate popoarele s-au mișcat… căci furtuna mântuirii a început!…

63

Nu ți s-a zis oare prin gura mucenicilor tăi: "Și Domnul părinților voștri se va îndura de lacrimile slugilor sale și va scula pe unul dintre voi, care va așeza pe urmașii voștri iarăși în volnicia și puterea lor de mai înainte?"

64

Deci, timpul sosit-a… Semne s-au ivit pe cer… pământul s-a clătinat de bucurie… blestemul înfricoșat s-a auzit dinspre apus… și toate popoarele s-au deșteptat.

65

Cinge-ți coapsa, țară română… și-ți întărește inima… miazănoapte și miazăzi, apusul și răsăritul, lumina și întunericul, cugetul dezbrăcător și dreptatea s-au luat la luptă… Urlă vijelia de pe urmă… Duhul Domnului trece pe pământ!…